

Motion till riksdagen 2012/13:A263

av **Ingemar Nilsson och Susanne Eberstein (S)**

Ensamarbete och psykosocial arbetsmiljö

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ensamarbete och psykosocial arbetsmiljö.

Motivering

Arbetsgivaren är idag skyldig att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet. Denna skyldighet omfattar också den särskilda risk som ensamarbete kan innebära. Det är tydligt uttryckt, att arbetsuppgifter som innebär en påtaglig risk för våld eller hot om våld inte får utföras som ensamarbete. Andra föreskrifter inskränker ensamarbete vid påtaglig risk och stark psykisk påfrestning.

En god arbetsmiljö handlar inte bara om fysisk miljö utan också om delaktighet i beslut på arbetsplatsen, inflytande över arbetstidens förläggning, ett gott partssamarbete, en väl fungerande arbetsorganisation, utvecklingsmöjligheter och tillgång till utbildning. En ensamarbetande anställd fräntas ofta möjligheten till denna delaktighet.

Ensamarbete är idag mycket vanligt i butiker, varför dessa affärer ofta är utsatta för rån. Antalet butiksran ökade kraftigt på 1990-talet och har under 2000-talet legat på en hög, men jämn nivå. Olika brottsofferundersökningar visar att cirka en procent av Sveriges befolkning blir utsatta för rån varje år. Butiksanställda är en av grupperna som är särskilt drabbade.

Rånen innebär ett trauma för de utsatta och en utbredd rädsla för att utsättas för våld och hot i arbetet också i framtiden. Oron är en stressfaktor och därmed ett stort arbetsmiljöproblem, som dock ofta hamnar i skymundan av frågor som rör fysisk arbetsmiljö.

Handelsanställdas förbund och Svensk Handel har tillsammans med polisen utarbetat ett program för att förebygga butiksran. Också Arbetsmiljöver-

Fel! Okänt namn på

ket har arbetat aktivt för att öka säkerheten för butiksanställda och försvåra för presumtiva våldsvverkare. Minskade resurser till Arbetsmiljöverket försvårar dock inspektion, och trots många olika åtgärder utsätts butiker för rån varje dag i Sverige.

Parterna på arbetsmarknaden har ett stort ansvar för det förebyggande arbetet, men även arbetsmiljölögstiftningen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter är viktiga för att förebygga butiksran. Men arbetslivet har förändrats sedan Arbetsmiljöverkets föreskrifter om ensamarbete, våld och hot i arbetsmiljön samt systematiskt arbetsmiljöarbete författades. När det gäller handel har öppettiderna radikalt förändrats, och allt fler affärer öppnat tidigt och stänger sent. Butiker som är öppna dygnet runt ökar i antal.

Arbetsmarknadsutskottet har behandlat frågan om risk för hot och våld inom detaljhandeln vid olika tillfällen. Ett resultat av detta är ett tillkännagivande till regeringen för drygt ett år sedan om utarbetande av en lag om sluten kontanthantering i detaljhandeln. Frågan bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Sluten kontanthantering kan vara ett verksamt sätt att komma åt problemet med butiksran, vilket är bra. Men problemet med ensamarbete kvarstår. För att komma åt problemen behövs skarpare skrivningar om arbetsgivaransvaret i föreskrifterna. Ett beslut om ensamarbete borde föregås av en ordentlig riskbedömning. Dessutom borde arbetsgivaren åläggas att precisera hur ensamarbete ska organiseras samt rutiner för stöd och hjälp, kompetens hos arbetsledning och liknande frågor.

Arbetsmiljöverket bör därför ges i uppdrag att se över föreskrifterna om ensamarbete. I översynen bör särskilt övervägas hur föreskrifterna kan skärpas i syfte att tydliggöra arbetsgivarnas ansvar när det gäller att i största möjliga mån eliminera risker vid ensamarbete.

Stockholm den 3 oktober 2012

Ingemar Nilsson (S)

Susanne Eberstein (S)